HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

7 februarie 2019*

„Trimitere preliminară – Măsuri de austeritate bugetară – Reducerea remunerațiilor în funcția publică națională – Modalități – Impact diferențiat – Politica socială – Egalitate de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă – Directiva 2000/78/CE – Articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 21 – Independența judecătorilor – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE”

În cauza C-49/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Superior de Justicia de Catalunya (Curtea Superioară de Justiție din Catalonia, Spania), prin decizia din 28 decembrie 2017, primită de Curte la 26 ianuarie 2018, în procedura

Carlos Escribano Vindel

împotriva

Ministerio de Justicia,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul A. Arabadjiev (raportor), președinte de cameră, domnul E. Levits, doamna M. Berger și domnii C. Vajda și P. G. Xuereb, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru domnul Escribano Vindel, de el personal;

– pentru guvernul spaniol, de J. García-Valdecasas Dorrego și de A. Gavela Llopis, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de L. Flynn, de H. Krämer și de J. Baquero Cruz, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: spaniola.

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, a articolului 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), precum și a articolului 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO 2000, L 303, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 7).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Carlos Escribano Vindel, pe de o parte, și Ministerio de Justicia (Ministerul Justiției, Spania), pe de altă parte, în legătură cu reducerea cuantumului remunerației sale în cadrul orientărilor de politică bugetară ale statului spaniol.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit articolului 1 din Directiva 2000/78:

„Prezenta directivă are ca obiectiv stabilirea unui cadru general de combatere a discriminării pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, în vederea punerii în aplicare, în statele membre, a principiului egalității de tratament.”

4 Articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din această directivă prevede:

„(1) În sensul prezentei directive, prin principiul egalității de tratament se înțelege absența oricărei discriminări directe sau indirecte, bazate pe unul din motivele menționate la articolul 1.

(2) În sensul alineatului (1):

[…]

(b) o discriminare indirectă se produce atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră poate avea drept consecință un dezavantaj special pentru persoane de o anumită religie sau cu anumite convingeri, cu un anumit handicap, de o anumită vârstă sau de o anumită orientare sexuală, în raport cu altă persoană, cu excepția cazului în care:
(i) această dispoziție, acest criteriu sau această practică este obiectiv justificată de un obiectiv legitim, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv nu sunt [a se citi «sunt»] adecvate și necesare […]

[…]”

5 Articolul 6 alineatul (1) litera (b) din directiva menționată are următorul cuprins:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 2 alineatul (2), statele membre pot prevedea că un tratament diferențiat pe motive de vârstă nu constituie o discriminare atunci când este justificat în mod obiectiv și rezonabil, în cadrul dreptului național, de un obiectiv legitim, în special de obiective legitime de politică a ocupării forței de muncă, a pieței muncii și a formării profesionale, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv sunt corespunzătoare și necesare.

Tratamentul diferențiat se poate referi în special la:

[…]

(b) stabilirea unor condiții minime de vârstă, de experiență profesională sau de vechime în muncă, pentru accesul la încadrare în muncă sau pentru anumite avantaje legate de încadrarea în muncă;”.

Dreptul spaniol

6 Articolul 299 din Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (Legea organică 6/1985 privind puterea judecătorească) din 1 iulie 1985 (BOE nr. 157 din 2 iulie 1985, p. 20632) prevede că corpul judecătorilor este alcătuit din trei categorii, și anume categoria judecătorilor de gradul întâi (*magistrado*) de la Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania), categoria judecătorilor de gradul întâi (*magistrado*) și categoria judecătorilor de gradul al doilea (*juez*).

7 Articolul 32.Uno II alineatul 1 din Ley 26/2009 de Presupuestos Generales del Estado para el año 2010 (Legea 26/2009 privind bugetul general al statului pentru anul 2010) din 23 decembrie 2009 (BOE nr. 309 din 23 decembrie 2009, p. 108804, denumită în continuare „LPGE 2010”) prevede că, începând de la 1 iunie 2010, remunerațiile de bază ale diverselor categorii care alcătuiesc corpul judecătorilor urmau să fie reduse cu 9,73 % față de remunerațiile prevăzute până atunci.

8 Articolul 32.Uno II alineatul 4 al doilea paragraf din LPGE 2010 are următorul cuprins:

„Remunerațiile complementare ale membrilor corpului judecătorilor și ale membrilor corpului procurorilor vor fi reduse față de remunerațiile în vigoare la 31 mai 2010, în termeni anuali, cu 6 % în cazul judecătorilor de gradul întâi și al procurorilor de gradul întâi și cu 5 % în cazul judecătorilor de gradul al doilea și al procurorilor de gradul al doilea.”

9 Articolul 1 din Real Decreto-Ley 8/2010 (Decretul-lege regal 8/2010) din 20 mai 2010 (BOE nr. 126 din 24 mai 2010, p. 45070) a modificat articolul 32 din LPGE 2010 în ceea ce privește remunerațiile magistraților pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 31 mai 2010.

10 Articolul 31.Uno din Ley 39/2010 de Presupuestos Generales del Estado para el año 2011 (Legea 39/2010 privind bugetul general al statului pentru anul 2011) din 22 decembrie 2010 (BOE nr. 311 din 23 decembrie 2010, p. 105744) (denumită în continuare „LPGE 2011”) prevede, pe de o parte, că cuantumurile salariilor diverselor categorii care alcătuiesc corpul judecătorilor urmau să fie identice cu cele stabilite la articolul 32.Uno II alineatul 1 din LPGE 2010, astfel cum a fost modificat prin Decretul-lege regal 8/2010 din 20 mai 2010, și, pe de altă parte, că remunerațiile complementare nu urmau să facă obiectul vreunei creșteri față de remunerațiile în vigoare la 31 decembrie 2010.

Litigiul principal și întrebările preliminare

11 Domnul Escribano Vindel, judecător de gradul întâi care judecă în complet de un judecător la Juzgado de lo Social nº 26 de Barcelona (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 26 din Barcelona, Spania), a sesizat Tribunal Superior de Justicia de Catalunya (Curtea Superioară de Justiție din Catalonia, Spania) cu o contestație referitoare la fișele sale de salariu din anul 2011, susținând, pe de o parte, că ele constituiau acte administrative adoptate în temeiul articolului 31.Uno din LPGE 2011 și, pe de altă parte, că ele implicau o „diminuare substanțială față de perioadele corespunzătoare ale anului precedent” contrară Constituției spaniole.

12 Prin ordonanța din 30 martie 2015, instanța de trimitere a adresat Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională, Spania) o întrebare referitoare la conformitatea articolului 31.Uno din LPGE 2011 cu Constituția spaniolă, în care arăta că dintr-un raport al Ministerului Justiției reieșea că scăderea salariului este de 7,16 %, pentru judecătorii de gradul al doilea care fac parte din grupa de remunerație 5, a căror remunerație este cea mai mică, că ea este de 6,64 % pentru judecătorii de gradul întâi care judecă în complet de un judecător, care fac parte din grupa de remunerație 4, grupă din care făcea parte și domnul Escribano Vindel, și că ea este de 5,90 % pentru judecătorii de gradul întâi care fac parte din grupa de remunerație 1, a căror remunerație este cea mai mare.

13 Prin ordonanța din 15 decembrie 2015, plenul Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) a declarat inadmisibilă această întrebare și a statuat că dispoziția în cauză nu încalcă, printre altele, principiul egalității consacrat la articolul 14 din Constituția spaniolă. Astfel, Curtea menționată a considerat că membrii corpului judecătoresc spaniol vizați nu se află într-o situație comparabilă în mod obiectiv, întrucât sunt repartizați în categorii distincte și ocupă posturi diferite.

14 Prin ordonanța din 24 februarie 2016, instanța de trimitere a invitat părțile să își prezinte observațiile cu privire la problema dacă măsurile de scădere a remunerației adoptate erau discriminatorii din perspectiva cartei. În răspuns, domnul Escribano Vindel a arătat că măsurile menționate implică o discriminare indirectă pe motive de vârstă sau de vechime, deoarece scăderea remunerației este mai importantă pentru judecătorii de gradul al doilea, care fac parte din grupa de remunerație 5, care este categoria de intrare în corpul judecătorilor și care regrupează magistrații cei mai tineri și cu vechimea cea mai mică. Prin urmare, o dispoziție aparent neutră ar crea un efect proporțional mai negativ în funcție de vârstă sau de vechime.

15 Instanța de trimitere se întreabă, în primul rând, dacă reglementarea națională în cauză, care se înscrie în obiectivul de reducere a deficitului public impus de Uniunea Europeană, nu constituie o discriminare pe motive de vârstă, interzisă de cartă și de Directiva 2000/78. Ea arată, în această privință, că rata de reducere a remunerației operată prin această reglementare este mai ridicată pentru judecătorii de gradul al doilea, care fac parte din grupa de remunerație 5, și pentru judecătorii de gradul întâi care judecă în complet de un judecător, care fac parte din grupa de remunerație 4, decât pentru celelalte categorii de magistrați. În opinia ei, magistrații cei mai tineri și care au vechimea cea mai mică contribuie astfel într-o măsură mai mare la reducerea deficitelor publice, fără ca această sarcină specifică ce le este impusă să fie justificată de un motiv obiectiv pertinent.

16 Instanța de trimitere se întreabă, în al doilea rând, dacă reglementarea națională în cauză, în măsura în care stabilește o scădere a remunerațiilor în funcție de criterii care nu țin seama nici de funcțiile exercitate, nici de vechime și prevede o reducere a salariului proporțional mai importantă pentru magistrații cei mai slab plătiți, nu aduce atingere principiului general de independență a justiției.

17 Ea face trimitere, în această privință, mai întâi, la articolul 6 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în perioada 8-10 iulie 1998 de Consiliul Europei, în continuare, la Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, adoptată la 17 noiembrie 2010, și, în sfârșit, la punctele 74-79 din Concluziile avocatul general Saugmandsgaard Øe prezentate în cauza Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:395).

18 În aceste condiții, Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Curtea Superioară de Justiție din Catalonia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Principiul general de drept al Uniunii care interzice orice discriminare trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale, și anume articolul 31.Uno din [LPGE 2011], care a stabilit procente de reducere diferite care s-au dovedit a fi mai oneroase pentru membrii corpului judecătorilor cu remunerații mai mici, obligându-i să depună eforturi mai mari pentru a susține cheltuielile publice (principiul nediscriminării)?

2) Principiul general de drept al Uniunii privind menținerea independenței judiciare printr-o remunerare echitabilă, stabilă și proporțională cu funcțiile exercitate de membrii corpului judecătorilor trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea din cuprinsul articolului 31.Uno din [LPGE 2011], care nu ține seama de natura funcțiilor exercitate, de vechimea în muncă, de relevanța atribuțiilor care le revin acestora și care presupune depunerea unor eforturi mai mari de către membrii acestuia cu remunerații mai mici pentru a susține cheltuielile publice (principiul independenței justiției)?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

19 Guvernul spaniol consideră că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă, întrucât nu au fost furnizate Curții informațiile necesare pentru ca aceasta să se pronunțe asupra întrebărilor adresate. Astfel, această cerere nu ar expune în mod suficient nici faptele din litigiul principal, nici legislația națională pertinentă, nici dreptul Uniunii a cărui interpretare se solicită.

20 În special, nu s-ar indica vârsta, vechimea și regimul de remunerare ale domnului Escribano Vindel. În plus, raportul Ministerului Justiției nu s-ar referi la grupa de remunerație 1, din care face parte domnul Escribano Vindel, ci la grupele de remunerație 4 și 5.

21 În ceea ce privește expunerea cadrului juridic național, trimiterile doar la articolul 31.Uno din LPGE 2011 și la articolul 301 din Legea organică 6/1985 privind puterea judecătorească ar fi insuficiente pentru a înțelege regimul de remunerare a membrilor puterii judecătorești spaniole și modul în care reducerea salarială a tuturor angajaților din sectorul public a fost aplicată membrilor menționați.

22 Comisia Europeană, fără să ridice o excepție de inadmisibilitate, arată că decizia de trimitere nu conține nicio informație cu privire la incidența economică reală a scăderii remunerației pentru domnul Escribano Vindel, nici pentru ceilalți judecători de gradul întâi sau de gradul al doilea și se limitează să citeze procentaje, fără să precizeze sumele la care acestea se aplică.

23 În plus, nu ar fi furnizată nicio informație în ceea ce privește incidența scăderii remunerației pentru judecătorii de gradul întâi de la Audiencia Provincial (Curtea Provincială, Spania) sau de la Audiencia Nacional (Curtea Națională, Spania), nici pentru magistrații de gradul întâi de la Tribunal Supremo (Curtea Supremă). Pe de altă parte, raportul Ministerului Justiției nu ar compara decât situațiile a trei posturi tip alese „cu titlu de exemplu”, pentru a „ilustra” modul în care procentajul global al scăderii variază în funcție de cota mai mult sau mai puțin importantă a remunerației complementare în remunerația totală.

24 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul cooperării dintre aceasta din urmă și instanțele naționale, instituită prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea

pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare, pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 27 iunie 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punctul 24 și jurisprudența citată).

25 În consecință, întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 27 iunie 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punctul 25 și jurisprudența citată).

26 În această privință, trebuie amintit că necesitatea de a ajunge la o interpretare a dreptului Uniunii care să îi fie utilă instanței naționale impune definirea de către aceasta din urmă a cadrului factual și normativ în care se încadrează întrebările adresate sau cel puțin explicarea ipotezelor de fapt pe care se întemeiază aceste întrebări (Hotărârea din 27 iunie 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punctul 26 și jurisprudența citată).

27 În speță, mai întâi, trebuie constatat că instanța de trimitere a identificat în mod clar, contrar celor pretinse de guvernul spaniol, principiile dreptului Uniunii la care se referă întrebările preliminare.

28 În continuare, guvernul spaniol arată în mod întemeiat că expunerea cadrului juridic național în decizia de trimitere este rudimentară. Cu toate acestea, având în vedere în special observațiile scrise depuse de acest guvern și de Comisie, care coroborează și precizează acest cadru juridic, ansamblul elementelor aflate la dispoziția Curții demonstrează că decizia de trimitere cuprinde totuși elementele esențiale ale cadrului normativ în care se încadrează întrebările adresate de instanța de trimitere.

29 În sfârșit, în ceea ce privește descrierea cadrului factual, guvernul spaniol și Comisia evidențiază în mod întemeiat caracterul lacunar al informațiilor furnizate. Decizia de trimitere conține însă date suficiente pentru a înțelege atât întrebările preliminare, cât și întinderea lor.

30 Este necesar, prin urmare, să se considere că decizia de trimitere conține elementele de fapt și de drept care permit Curții să furnizeze un răspuns util instanței de trimitere.

31 Rezultă că cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

Observații introductive

32 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. Împrejurarea că, pe plan formal, o instanță națională a formulat o întrebare preliminară făcând trimitere la anumite dispoziții ale dreptului Uniunii nu împiedică Curtea să furnizeze acestei instanțe toate elementele de interpretare care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă ea s-a referit sau nu s-a referit la acestea în enunțul întrebărilor sale. În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și

în special din motivarea deciziei de trimitere elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (Hotărârea din 27 iunie 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punctul 36 și jurisprudența citată).

33 În speță, având în vedere în special ansamblul elementelor furnizate de instanța de trimitere, precum și observațiile depuse de guvernul spaniol și de Comisie, este necesar, pentru a furniza instanței de trimitere asemenea elemente de interpretare utile, să se reformuleze întrebările adresate.

34 Astfel, în primul rând, în măsura în care prima întrebare vizează interpretarea „principiului general al dreptului Uniunii de interzicere a oricărei discriminări", din decizia de trimitere reiese că instanța de trimitere ridică, mai precis, problema dacă articolul 21 din cartă, precum și articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal.

35 În al doilea rând, în măsura în care aceeași întrebare vizează în mod specific reducerea salariilor „membrilor corpului judecătorilor a căror remunerație era cea mai mică", reiese din decizia menționată, pe de o parte, că această grupă este constituită din judecătorii de gradul al doilea, care fac parte din grupa de remunerație 5, și, pe de altă parte, că domnul Escribano Vindel nu face parte din această grupă. Astfel, în timp ce guvernul spaniol și Comisia consideră că elementele de fapt furnizate de instanța de trimitere stabilesc că domnul Escribano Vindel face parte din grupa de remunerație 1, instanța de trimitere pare să considere că el face parte din grupa de remunerație 4.

36 În al treilea rând, deși a doua întrebare vizează, potrivit termenilor săi, interpretarea „principiului general de drept al Uniunii privind menținerea independenței judiciare printr-o remunerare echitabilă, stabilă și proporțională cu funcțiile exercitate de membrii corpului judecătorilor", din decizia de trimitere reiese că instanța de trimitere ridică în esență problema dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal.

37 În al patrulea rând, întrucât domnul Escribano Vindel acționează exclusiv în nume propriu, pentru a răspunde la această întrebare este necesar să se ia în considerare numai situația acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 28).

Cu privire la prima întrebare, referitoare la o discriminare pe motive de vârstă sau de vechime

38 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 21 din cartă, precum și articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care a stabilit, în cadrul unor măsuri generale de reducere salarială legate de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv, procentaje de reducere salarială diferite pentru remunerațiile de bază și complementare ale membrilor corpului judecătorilor, ceea ce, potrivit instanței de trimitere, s-a dovedit că implică reduceri salariale mai importante din punct de vedere procentual pentru cei care fac parte din două grupe de remunerație din categorii inferioare ale acestui corp decât pentru cei care fac parte dintr-o grupă de remunerație dintr-o categorie superioară a corpului menționat, în condițiile în care primii primesc o remunerație mai mică, sunt în general mai tineri și au în general o vechime mai mică decât cei din urmă.

39 În această privință, este necesar să se amintească, în primul rând, că interdicția oricărei discriminări bazate printre altele pe vârstă este încorporată în articolul 21 din cartă, care, de la 1 decembrie 2009, are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor, și că această interdicție a fost concretizată prin Directiva 2000/78 în domeniul încadrării în muncă și al ocupării forței de muncă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 septembrie 2011, Hennigs și Mai, C-297/10 și C-298/10, EU:C:2011:560, punctul 47).

40 În al doilea rând, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că condițiile de remunerare a funcționarilor, inclusiv a magistraților, intră în domeniul de aplicare al acestei directive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2014, Specht și alții, C-501/12-C-506/12, C-540/12 și C-541/12, EU:C:2014:2005, punctul 37, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2015, Unland, C-20/13, EU:C:2015:561, punctul 29).

41 În al treilea rând, trebuie arătat că, în temeiul articolului 1 și al articolului 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78, sunt interzise discriminările indirecte pe motive de „apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă”.

42 În al patrulea rând, în ceea ce privește ipoteza unei discriminări indirecte pe motive de vârstă, trebuie amintit că, în temeiul articolului 2 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78, o discriminare indirectă se produce atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră poate avea drept consecință un dezavantaj special pentru persoane de o anumită vârstă în raport cu alte persoane, cu excepția cazului în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică este obiectiv justificată de un obiectiv legitim, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv sunt adecvate și necesare (Hotărârea din 14 martie 2018, Stollwitzer, C-482/16, EU:C:2018:180, punctul 22).

43 Trebuie deci să se examineze dacă un angajat precum domnul Escribano Vindel este tratat, din cauza vârstei sale, într-un mod mai puțin favorabil decât o altă persoană aflată într-o situație comparabilă sau dacă dispoziția în discuție în litigiul principal poate avea drept consecință un dezavantaj special pentru categoria de vârstă din care face parte, în sensul articolului 2 alineatul (2) litera (b) din această directivă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 28 februarie 2018, John, C-46/17, EU:C:2018:131, punctul 22).

44 În această privință, este necesar să se arate, mai întâi, că instanța de trimitere nu a precizat vârsta domnului Escribano Vindel și nici nu a identificat o altă persoană care să se afle într-o situație comparabilă cu cea a domnului Escribano Vindel, ci s-a limitat să menționeze impactul mai puțin favorabil al reglementării în discuție în litigiul principal asupra membrilor corpului judecătorilor care fac parte din grupele de remunerație 4 și 5 față de cei care fac parte din grupa de remunerație 1.

45 În continuare, rezultă de aici că, dacă domnul Escribano Vindel ar face parte, astfel cum consideră guvernul spaniol și Comisia, din grupa de remunerație 1, el nu poate fi considerat ca fiind victima unei discriminări pe motive de vârstă, întrucât ar figura printre magistrații care ar fi favorizați, potrivit instanței de trimitere, de reglementarea națională în discuție în litigiul principal față de ceilalți magistrați.

46 În sfârșit, dacă domnul Escribano Vindel ar face parte, astfel cum pare să considere instanța de trimitere, din grupa de remunerație 4, este important să se determine dacă această grupă de remunerație reunește magistrați dintr-o categorie de vârstă determinată care se distinge de o asemenea categorie care ar reuni magistrați care fac parte din grupa de remunerație 1.

47 Or, în această privință, pe de o parte, instanța de trimitere nu a identificat nicio categorie de vârstă specifică ce ar fi defavorizată, ci s-a limitat să arate în esență că, în medie, magistrații care fac parte din grupa de remunerație 5 sunt mai tineri decât magistrații care fac parte din grupele de remunerație 4 și 1. Mai precis, nu reiese din decizia de trimitere că instanța de trimitere a identificat o diferență de vârstă specifică între grupa de remunerație 4 și grupa de remunerație 1.

48 Pe de altă parte, guvernul spaniol arată că grupele de remunerație menționate nu reunesc magistrați dintr-o categorie de vârstă dată, întrucât singura limită de vârstă pentru a intra în corpul judecătorilor este cea de a nu împlini înainte de intrarea în funcție vârsta de pensionare din magistratură și că

membrii corpului judecătorilor nu au nicio obligație de a ocupa posturi, categorii sau grupe superioare, ci pot să rămână afectați categoriei de judecător de gradul al doilea indiferent de vârsta lor.

49 Incumbă însă instanței de trimitere, singura care cunoaște în mod direct litigiul cu care este sesizată, obligația de a efectua verificările necesare pentru a determina dacă grupele menționate reunesc magistrați dintr-o categorie de vârstă dată.

50 În al cincilea rând, în ceea ce privește cerința privind caracterul comparabil al situațiilor, trebuie să se precizeze că, pe de o parte, nu se impune ca situațiile să fie identice, ci numai ca ele să fie comparabile, și, pe de altă parte, examinarea acestui caracter comparabil trebuie să fie efectuată nu în mod global și abstract, ci în mod specific și concret în raport cu prestația în cauză (Hotărârea din 19 iulie 2017, Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, punctul 25).

51 Revine instanței de trimitere, singura competentă să aprecieze faptele, sarcina să stabilească dacă membrii corpului judecătorilor care fac parte din grupa de remunerație 4 se află într-o situație comparabilă cu cea a membrilor corpului judecătorilor care fac parte din grupa de remunerație 1 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 5 iunie 2018, Grupo Norte Facility, C-574/16, EU:C:2018:390, punctul 49).

52 În aceste condiții, reiese din elementele aflate la dispoziția Curții că este cert că remunerațiile de bază ale diferitor categorii care alcătuiesc corpul judecătorilor au fost reduse în mod uniform cu 9,73 % și că pretinsa diferență de tratament în discuție în litigiul principal rezultă, pe de o parte, din reducerea mai puțin importantă a remunerațiilor complementare ale membrilor corpului judecătorilor și, pe de altă parte, din diferențele de proporție, în funcție de grupele de remunerație, a remunerațiilor de bază și a remunerațiilor complementare în remunerația totală.

53 În acest context, guvernul spaniol și Comisia precizează că remunerația complementară cuprinde o primă de vechime, o indemnizație de afectare, care ține seama în special de zona de afectare și de condițiile obiective de reprezentare legate de funcțiile exercitate, precum și o indemnizație specială care retribuie responsabilitățile, formarea, complexitatea sau dificultatea particulare pe care le implică. Guvernul și instituția menționate consideră că, întrucât remunerația complementară variază astfel în funcție de elemente obiective care diferențiază categorii distincte ale corpului judecătorilor, aceste categorii nu se află în situații comparabile.

54 De altfel, instanța de trimitere a arătat ea însăși că plenul Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) a statuat, prin ordonanța din 15 decembrie 2015, că persoanele vizate nu se aflau într-o situație comparabilă din punct de vedere obiectiv, întrucât membrii corpului judecătoresc sunt repartizați în categorii distincte și ocupă posturi diferite.

55 Prin urmare, sub rezerva verificărilor pe care trebuie să le efectueze totuși instanța de trimitere, nu reiese că diferența de tratament în discuție în litigiul principal vizează situații comparabile și nici că ea prezintă o legătură indirectă cu vârsta.

56 În consecință, trebuie să se considere că împrejurările relatate de instanța de trimitere nu fac să reiasă că reglementarea națională în discuție în litigiul principal cuprinde o discriminare pe motive de vârstă.

57 În al șaselea rând, în ceea ce privește ipoteza unei discriminări pe motive de vechime, pe de o parte, trebuie să se constate că acest criteriu nu figurează printre criteriile enumerate la interdicția prevăzută la articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78. Dimpotrivă, criteriul menționat figurează printre cele vizate la articolul 6 alineatul (1) litera (b) din această directivă, susceptibile să justifice o diferență de tratament pe motive de vârstă.

58 Pe de altă parte, chiar dacă s-ar presupune că articolul 21 din cartă și-ar putea găsi aplicare, în speță, în afara domeniului de aplicare al directivei menționate, trebuie arătat că instanța de trimitere nici nu a precizat vechimea domnului Escribano Vindel, nici nu a identificat o altă persoană care să se afle într-o situație comparabilă cu cea a domnului Escribano Vindel și nici nu a identificat o categorie de vechime specifică ce ar fi defavorizată. În special, având în vedere observațiile guvernului spaniol rezumate la punctul 48 din prezenta hotărâre, nu se poate prezuma că diferitele categorii de remunerație reflectă categorii de vechime specifice.

59 În aceste condiții, trebuie să se considere că împrejurările relatate de instanța de trimitere nu fac să reiasă că reglementarea națională în discuție în litigiul principal conține o diferență de tratament pe motive de vechime căreia ar putea să i se opună articolul 21 din cartă sau articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78.

60 Având în vedere toate considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 21 din cartă, precum și articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78 trebuie interpretate în sensul că, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, nu se opun unei reglementări naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care a stabilit, în cadrul unor măsuri generale de reducere salarială legate de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv, procentaje de reducere salarială diferite pentru remunerațiile de bază și complementare ale membrilor corpului judecătorilor, ceea ce, potrivit instanței de trimitere, s-a dovedit că implică reduceri salariale mai importante din punct de vedere procentual pentru cei care fac parte din două grupe de remunerație din categorii inferioare ale acestui corp decât pentru cei care fac parte dintr-o grupă de remunerație dintr-o categorie superioară a corpului menționat, în condițiile în care primii primesc o remunerație mai mică, sunt în general mai tineri și au în general o vechime mai mică decât cei din urmă.

Cu privire la a doua întrebare, referitoare la independența judecătorilor

61 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor se opune să se aplice reclamantului din litigiul principal o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal, care a stabilit fără să țină seama de natura funcțiilor exercitate, de vechime sau de importanța sarcinilor efectuate, în cadrul unor măsuri generale de reducere salarială legate de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv, procentaje de reducere salarială diferite pentru remunerațiile de bază și complementare ale membrilor corpului judecătorilor, ceea ce, potrivit instanței de trimitere, s-a dovedit că implică reduceri salariale mai importante din punct de vedere procentual pentru cei care fac parte din două grupe de remunerație din categorii inferioare ale acestui corp decât pentru cei care fac parte dintr-o grupă de remunerație dintr-o categorie superioară a corpului menționat, în condițiile în care primii primesc o remunerație mai mică decât cei din urmă.

62 În această privință, trebuie amintit că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE prevede că statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura justițiabililor respectarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Astfel, statelor membre le revine obligația de a prevedea un sistem de căi de atac și de proceduri care să asigure un control jurisdicțional efectiv în domeniile menționate (Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 34).

63 În consecință, orice stat membru trebuie să se asigure că organismele care, în calitate de „instanță” în sensul definit de dreptul Uniunii, fac parte din sistemul său de căi de atac în domeniile reglementate de dreptul Uniunii îndeplinesc cerințele unei protecții jurisdicționale efective (Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 37).

64 Or, printre elementele care trebuie luate în considerare în cadrul aprecierii calității de „instanță” se numără originea legală a organului, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organ a normelor de drept, precum și independența acestuia (Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 38).

65 Garanția independenței, care este inerentă misiunii de a judeca, se impune nu numai la nivelul Uniunii, în privința judecătorilor Uniunii și a avocaților generali ai Curții, astfel cum prevede articolul 19 alineatul (2) al treilea paragraf TUE, ci și la nivelul statelor membre, în privința instanțelor naționale (Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 42).

66 Noțiunea de independență presupune în special ca organismul respectiv să își exercite funcțiile jurisdicționale în mod complet autonom, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, și să fie astfel protejat de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora. Or, la fel ca inamovibilitatea membrilor organismului vizat, perceperea de către aceștia a unei remunerații cu un nivel adecvat în raport cu importanța funcțiilor pe care le exercită constituie o garanție inerentă independenței judecătorilor (Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctele 44 și 45).

67 În speță, mai întâi, reiese din indicațiile instanței de trimitere că, asemănător împrejurărilor din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctele 46-49), măsurile de reducere salarială în discuție în litigiul principal au fost adoptate din cauza unor imperative legate de eliminarea deficitului bugetar excesiv al statului membru în cauză și prevedeau o reducere limitată a cuantumului remunerației, până la concurența unui procentaj care varia în funcție de nivelul acesteia. Ele au fost aplicate nu numai membrilor instanțelor judecătorești spaniole, ci, mai general, diferitor titulari de funcții publice și persoane care exercitau funcții în sectorul public, printre care se numărau reprezentanți ai puterilor legislativă, executivă și judecătorească. Ele sunt astfel similare unor măsuri generale, prin care se urmărește ca totalitatea membrilor funcției publice naționale să contribuie la efortul de austeritate dictat de imperativele de reducere a deficitului excesiv al bugetului statului spaniol.

68 În continuare, dat fiind că, astfel cum s-a amintit la punctul 37 din prezenta hotărâre, este necesar să se ia în considerare numai situația domnului Escribano Vindel, examinarea care trebuie efectuată în speță din perspectiva articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE se limitează la a verifica dacă persoana interesată percepe, în aplicarea reducerii salariale în discuție în litigiul principal, un nivel de remunerație adecvat importanței funcțiilor pe care le exercită.

69 Astfel, după cum susține în mod întemeiat Comisia, nu reiese că sunt pertinente, pentru aprecierea care trebuie efectuată, în speță, de instanța de trimitere, modul reducerii salariale în discuție în litigiul principal, pentru care, potrivit instanței de trimitere, nu a fost luată în considerare natura funcției exercitate, vechimea sau importanța sarcinilor efectuate, ori faptul că, potrivit acestei instanțe, acest mod s-a dovedit că implică reduceri salariale mai importante din punct de vedere procentual pentru membrii corpului judecătorilor care fac parte din două grupe de remunerație din categorii inferioare ale acestui corp decât pentru cei care fac parte dintr-o grupă de remunerație dintr-o categorie superioară a corpului respectiv.

70 În sfârșit, în ceea ce privește problema dacă domnul Escribano Vindel percepe, în aplicarea reducerii salariale în discuție în litigiul principal, un nivel de remunerație adecvat importanței funcțiilor pe care le exercită, este necesar să se arate că decizia de trimitere nu conține nicio informație precisă în ceea ce privește cuantumul salariului domnului Escribano Vindel. În observațiile sale, Comisia susține în esență că nivelul remunerației pe care o percepe, potrivit raportului Ministerului Justiției, în aplicarea acestei

reduceri salariale, un judecător care judecă în complet de un judecător la Barcelona, precum domnul Escribano Vindel, și care face parte din grupa de remunerație 4, este suficient, având în vedere contextul socio-economic al acestui oraș și remunerația medie a funcționarilor spanioli, pe care raportul menționat o menționează în egală măsură, pentru a-l proteja împotriva riscului ca eventuale intervenții sau presiuni exterioare să poată dăuna neutralității deciziilor pe care trebuie să le ia.

71 Trebuie adăugat că, presupunând chiar că domnul Escribano Vindel face parte din grupa de remunerație 1, astfel cum susțin guvernul spaniol și Comisia, argumentația Comisiei ar trebui să se aplice *a fortiori*, din moment ce, astfel cum s-a amintit la punctul 12 din prezenta hotărâre, remunerația membrilor din această grupă este mai ridicată decât cea a celor din grupa de remunerație 4.

72 Incumbă însă instanței de trimitere, singura care cunoaște în mod direct litigiul cu care este sesizată, obligația de a efectua verificările necesare pentru a determina dacă nivelul de remunerație pe care o percepe, în aplicarea reducerii salariale în discuție în litigiul principal, domnul Escribano Vindel este adecvat importanței funcțiilor pe care le exercită și garantează, prin urmare, independența de judecată a acestuia.

73 În aceste condiții, împrejurările relatate de instanța de trimitere nu fac să reiasă că reglementarea națională în discuție în litigiul principal conține o încălcare a principiului independenței judecătorilor, astfel cum este garantat de articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

74 Având în vedere toate considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor nu se opune să se aplice reclamantului din litigiul principal o reglementare națională, precum cea în discuție în litigiul principal, care a stabilit fără să țină seama de natura funcțiilor exercitate, de vechime sau de importanța sarcinilor efectuate, în cadrul unor măsuri generale de reducere salarială legate de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv, procentaje de reducere salarială diferite pentru remunerațiile de bază și complementare ale membrilor corpului judecătorilor, ceea ce, potrivit instanței de trimitere, s-a dovedit că implică reduceri salariale mai importante din punct de vedere procentual pentru cei care fac parte din două grupe de remunerație din categorii inferioare ale acestui corp decât pentru cei care fac parte dintr-o grupă de remunerație dintr-o categorie superioară a corpului menționat, în condițiile în care primii primesc o remunerație mai mică decât cei din urmă, atât timp cât nivelul de remunerație pe care o percepe, în aplicarea reducerii salariale în discuție în litigiul principal, reclamantul din litigiul principal este adecvat importanței funcțiilor pe care le exercită și garantează, prin urmare, independența de judecată a acestuia, ceea ce incumbă instanței de trimitere să verifice.

Cu privire la cheltuielile de judecată

75 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

1) Articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă trebuie interpretate în sensul că, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, nu se opun unei reglementări naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care a stabilit, în cadrul

unor măsuri generale de reducere salarială legate de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv, procentaje de reducere salarială diferite pentru remunerațiile de bază și complementare ale membrilor corpului judecătorilor, ceea ce, potrivit instanței de trimitere, s-a dovedit că implică reduceri salariale mai importante din punct de vedere procentual pentru cei care fac parte din două grupe de remunerație din categorii inferioare ale acestui corp decât pentru cei care fac parte dintr-o grupă de remunerație dintr-o categorie superioară a corpului menționat, în condițiile în care primii primesc o remunerație mai mică, sunt în general mai tineri și au în general o vechime mai mică decât cei din urmă.

2) **Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor nu se opune să se aplice reclamantului din litigiul principal o reglementare națională, precum cea în discuție în litigiul principal, care a stabilit fără să țină seama de natura funcțiilor exercitate, de vechime sau de importanța sarcinilor efectuate, în cadrul unor măsuri generale de reducere salarială legate de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv, procentaje de reducere salarială diferite pentru remunerațiile de bază și complementare ale membrilor corpului judecătorilor, ceea ce, potrivit instanței de trimitere, s-a dovedit că implică reduceri salariale mai importante din punct de vedere procentual pentru cei care fac parte din două grupe de remunerație din categorii inferioare ale acestui corp decât pentru cei care fac parte dintr-o grupă de remunerație dintr-o categorie superioară a corpului menționat, în condițiile în care primii primesc o remunerație mai mică decât cei din urmă, atât timp cât nivelul de remunerație pe care o percepe, în aplicarea reducerii salariale în discuție în litigiul principal, reclamantul din litigiul principal este adecvat importanței funcțiilor pe care le exercită și garantează, prin urmare, independența de judecată a acestuia, ceea ce incumbă instanței de trimitere să verifice.**

Semnături